

RUGĂCIUNEA ȘI DEMONII

Experiența duhovnicească profundă și înțelepciunea nevoitorilor rugăciunii duhovnicești, cum este Sfântul Nil, ne deslușesc un element legat de aceasta, la care nu am fi putut ajunge singuri folosindu-ne numai de logică. Acest element este reprezentat de intervenția demonilor în rugăciune. Importanța acestui element este atât de mare, încât Sfântul se ocupă de el în foarte multe din „*capetele*” lui. O cincime din „*capete*” se referă la acest amestec al duhurilor necurate în lucrarea rugăciunii. Deși ne-am mai referit la acest aspect, acum e momentul să-l vedem în mod sistematic și detaliat.

Amestecul demonilor în rugăciune se datorează răutății și urii pe care o simt față de om, pe care îl invidiază. Demonul este cu adevărat *necurat* [50, 81] și *pizmaș* [69,90] și, de aceea, *foarte îl pizmuiește pe omul care se roagă* [47]. Iar aceasta pentru că rugăciunea duhovnicească *lor le este foarte potrivnică și urâtă* [50], Demonul nu poate răbda faptul că omul reușește să se înalțe până la Dumnezeu, ajungând astfel fericit și împlinit, vătămându-l prin mijlocirea rugăciunii pe diavol, arătându-l neputincios să-l mai vatame pe om. De aceea, diavoli îl atacă pe rugător fie mai mulți împreună, fie singuri, *ca niște câini* [94], *ca fiarele sălbatice* [91], ca să-l sfâșie, dacă ar fi cu putință. Demonii, pentru că sunt vicleni [94, 137, 139] și înșelători [90, 94], încearcă prin viclenie să-l atragă pe rugător pe căi rătăcite și păcătoase.

Am văzut deja în cele arătate până acum care este scopul atacurilor demonice îndreptate împotriva rugătorului. Dar prin lucrurile concrete pe care ni le spune Sfântul în această problemă lupta duhovnicească este ferită de răstălmăciri. De aceea ne și vorbește în multe și felurite moduri despre ea, astfel încât să o înțelegem corect și osteneala noastră să aibă rezultate.

Sfântul arată că principalul scop al luptei demonului împotriva rugătorului este *să împiedice rugăciunea dreptului care se roagă* [48], Demonul vrea să-l împiedice pe omul virtuos în orice fel de la rugăciunea sa. *Ca să-l poată împiedica din drumul său cel mai bun și din călătoria către Dumnezeu* [47]. Unirea omului cu Dumnezeu e cel mai înalt lucru pe care îl poate dobândi omul prin rugăciune. Din această pricină, împotriva rugăciunii se îndreaptă toată strădania plină de turbare a vrăjmașului. De aceea, încearcă să *desfacă mintea de Dumnezeu* [90], astfel încât *să nu se poată ruga cum trebuie* [51]. Urmărește chiar *să întineze scopul* [47] celui ce se roagă în tot felul de moduri care au același rezultat: lipsa de roadă a rugăciunii.

Așa se face că cel viclean se străduiește să-l înșele pe omul care caută *cunoștința nematerială și fără formă*, astfel încât, în cele din urmă, să prindă *fum în loc de lumină* [69], dacă nu este atent. Încearcă, de asemenea, *să coboare mintea din rugăciunea înfocată* [106, 111], Se străduiește să-l împingă pe om spre cuvinte și fapte prin care *să risipească rău ceea ce a adunat bine* [137], și așa *să-i pângărească mintea* [48].

Pentru a reuși toate acestea, diavolul *folosește tot meșteșugul* [47]. În continuare, vom încerca să vedem pe îndelete această luptă felurită a diavolului contra omului de rugăciune.

INFLUENȚA DEMONILOR ASUPRA LUCRĂRII MINTII

DIAVOLUL ÎNCEARCĂ SĂ SCHIMBE FUNCȚIONAREA TRUPULUI ȘI, PRIN ACEASTA, LUCRAREA MINTII

Diavolul nu are puterea să intre în adânc, în mintea de nepătruns a omului. De aceea, încearcă să influențeze mintea omului în mod indirect, producând diferite anomalii în trup. În acest fel, *strecoară în minte gânduri sau înțelegeri sau vederi* [64]. Ba chiar *silește starea umorală a trupului să aducă vreo nălucire ciudată înaintea minții și să o facă să primească o anumită formă* [69]. Adică încearcă să determine prilejuri binecuvântate pentru ca mintea cea fără de formă să primească o anumită formă, respectiv o face să aibă gânduri străine de rugăciune și omul să nu se mai roage cu adevărat. Așadar, influențează trupul omului, dar această influență are loc într-un asemenea mod, încât omul să nu-și dea seama ce i se întâmplă și să nu creadă că este vorba de lucruri supranaturale. Modul acestei lucrări a diavolului este foarte simplu, așa cum ne relatează *bărbații cunoscători* [73] cu o adâncă cunoștință și înțelegere duhovnicească, luminați de Dumnezeu și de Dumnezeu cugetători. Potrivit cu ce ne spun acești sfinți, printre care e și Sfântul Nil, **dracul, atingându-se de creier, schimbă lumina minții precum voiește** [74]. Adică, dacă nu suntem pregătiți duhovnicește să rezistăm unor asemenea atacuri, diavolul face înlăuntrul nostru un joc de lumini și de umbre, influențând creierul, astfel încât să luăm această anomalie naturală drept *lucrare dumnezeiască*, o arătare, chipurile, a lui Dumnezeu.

În afara acestor influențe, demonii mai exercită și alte influențe asupra trupului, ajungând până la silirea și vătămarea acestuia [91]. Încercând să-l influențeze sufletește pe om, se preschimbă chiar și în fiare [91], apărând sub formă de lei, șerpi, care încearcă să vatăme trupul rugătorului [106, 107]. Pot, de asemenea, să ațâțe animale adevărate, cum ar fi viperele, ca să-i otrăvească pe iubitorii de Dumnezeu ce se roagă [108, 109], sau chinuind trupul rugătorului, să-l facă să-și risipească mintea de la rugăciune [111].

DIAVOLUL AȚĂȚĂ PATIMILE TRUPEȘTI ȘI, PRIN MIJLOCIREA LOR, INFLUENȚEAZĂ LUCRAREA MINTII

Diavolul *răscolește toate patimile prin trup ca să poată împiedica (mintea) din drumul său cel mai bun și din călătoria către Dumnezeu* [47]. Într-un limbaj contemporan am putea spune astfel: ca să împiedice ieșirea minții către Dumnezeu, vrăjmașul omului așază în calea sa mine, iar acestea sunt diferitele patimi trupești. Sfântul explică mai bine acest lucru în alt cap. *Ce vor dracii să lucreze în noi: lăcomia pântecelui, curvia (...) și celelalte patimi, ca îngrășându-se mintea prin ele, să nu se poată ruga cum trebuie* [51].

Diavolul stârnește, mai întâi de toate, patimile trupești, pentru că ele sunt cele mai la îndemână. Sfântul accentuează invidia diavolului, care face tot ce poate pentru a-l coborî pe om de la înălțimile duhovnicești la care se află tocmai prin cele mai grosolane și mai trupești patimi, cum este curvia. Chiar și când crezi că te afli împreună cu Dumnezeu prin rugăciunea duhovnicească, ia aminte la demonul curviei, care este foarte pizmaș și înșelător și mai iute în mișcări decât mintea ta, ne spune Sfântul [90].

INFLUENȚE ASUPRA SUFLETULUI ȘI, PRIN ACEASTA, ASUPRA MINȚII

Influențând sufletul, demonul are o acțiune mai directă și mai plină de rezultate asupra minții și, prin urmare, și asupra rugăciunii minții. Cele mai dure modalități sunt, precum am văzut, înfricoșarea, stârnirea uimirii, amenințarea [99], pe care le determină prin arătări ciudate [106, 109]. Folosește însă și modalități mai subțiri pentru a-i influența și pe cei înaintați în viața duhovnicească, dacă nu sunt atenți sau dacă ajung la neglijarea îndatoririlor duhovnicești. În cazul în care reușește să-i înșele, cei înșelați, în loc să vorbească cu Dumnezeu, vorbesc cu *necurații draci* [81]. Iată câteva feluri de atac:

INFLUENȚAREA MEMORIEI

Demonul influențează memoria fără să înceteze să pună în mișcare înțeleșurile lucrurilor prin mijlocirea ei [47, 69], astfel încât mintea să se umple de imaginile celor create, să se îndeletnicească cu acestea și, în cele din urmă, să-L uite pe Domnul, cu Care voia la început să grăiască. Ca să folosim o imagine contemporană, putem spune că vrăjmașul întrebuințează memoria strecurând paraziți în minte, așa cum un post de radio poate fi bruiat de altul.

Vicleanul însă încearcă cel mai mult:

INFLUENȚAREA MINȚII PRIN DIFERITELE PATIMI ALE PĂRȚII IRAȚIONALE ALE SUFLETULUI

De exemplu, iubirea de argint, mânia, ținerea de minte răului și celelalte patimi, ca îngroșându-se mintea, să nu se poată ruga. Căci stârnindu-se patimile părții iraționale, nu o lasă să se miște cu bună judecată [51].

Așa cum am văzut la analiza pe care am făcut-o asupra patimilor, acestea reprezintă elemente străine strecurate în firea noastră, care odată primite, devin una cu ea prin obișnuință, distrugând latura bună a firii noastre. Fără patimi mintea este subțire, patimile o îngroașă, o fac greu de mișcat, lipsind-o de subțirimea ei naturală și de ușurința în mișcări, făcând-o sluga puterilor iraționale ale sufletului, în timp ce acestea ar fi trebuit să slujească minții, care este partea conducătoare a sufletului. Patimile leagă mintea și ea *nu poate să alerge, căci este trasă și purtată de către înțeleșul pătimas* [72], precum o pasăre legată care nu poate zbura. Așadar, fie că e legată, fie că e îngrășată prin mijlocirea patimilor, mintea nu poate să-și săvârșească lucrarea.

O patimă pe care vrăjmașul o exploatează foarte mult este slava deșartă și rudenia ei, părerea de sine. Când aceste patimi se află în suflet sau sufletul înclină ușor către ele, diavolul găsește cu ușurință teren de acțiune în noi. Le folosește ca pe niște colaboratori pentru a reuși cucerirea minții.

Când omul nu are ispite trupești sau patimi [74], se poate crede ajuns la măsuri înalte de virtute și sfințenie. Se poate socoti pe el însuși nepătimaș, chiar dacă nu-și împărtășește gândul și altora. Dar aceasta reprezintă o cunoștință surdă și umflată printr-o mare prețuire de sine și a virtuților proprii. În acest caz, diavolul acționează asupra creierului, producând o simțire mincinoasă, influențând lumina naturală a acestuia și răvășind lucrarea lui firească. În acest fel dă naștere în om la *gânduri nechibzuite* [148] sau la vederi ciudate [69, 73, 74], lăsându-l să creadă că e vorba de slava lui Dumnezeu sau de cunoștință dumnezeiască. Omul care le vede și le primește crede că din pricina sfințeniei sale a ajuns un vas al descoperirilor dumnezeiești, iar rugăciunea lui și-a atins țelul [73]. Greșește însă, *apucând fum în loc de lumină* [69].

Alt mod de înșelare bazat pe slava deșartă este următorul:

Cu dreptate este să nu-ți rămână necunoscut nici vicleșugul acesta, că pentru o vreme se despart dracii între ei înșiși. Și dacă vrei să ceri ajutor împotriva unora, vin ceilalți în chipuri îngerești și alungă pe cei dintâi, ca tu să fii înșelat de ei, părându-ți că sunt îngeri [95], adică scopul lor este de a produce în suflet impresia că vede îngeri din pricina virtuții sale. Și Sfântul Pavel a vorbit despre arătarea satanei în chip de înger luminos (1 Cor. 11,14).

O a treia stratagemă pe care o folosesc demonii este strecurarea gândurilor rele în minte [133, 134], Apoi îl îndeamnă pe om la rugăciune împotriva acestor gânduri sau îl îmboldesc spre împotrivire, spre convorbirea lăuntrică cu gândul. Îndată ce începe împotrivirea din partea omului, gândurile rele se retrag brusc. De ce? *Ca să te înșeli închipuindu-ți despre tine că ai început să birui gândurile și să înfricoșezi pe draci [134].* De aceea, Sfântul subliniază: *Ia seama la gânduri când te rogi; dacă au încetat cu ușurință, de unde vine aceasta? Ca să nu cazi în vreo cursă și să te predai înșelat [133].* Când gândurile îl atacă pe om, nu pleacă repede. Lupta împotriva lor este dură și cere răbdare. Dacă gândurile rele se risipesc îndată după împotrivire, nu e întotdeauna sigur că aceasta se datorează harului lui Dumnezeu. În spatele acestei risipiri se poate ascunde însuși vrăjmașul. Luptătorul duhovnicesc nu prinde curaj cu ușurință și nu are o părere înaltă despre rezultatele rugăciunii sale. Se smerește și cere mila Domnului, tot mai mult socotindu-se pe sine un nimic.

Un al patrulea fel este următorul. Dacă diavolul, după multe încercări, nu-și atinge scopul prin atacul frontal, dă înapoi, îndată ce se termină rugăciunea, îi dă prilejuri rugătorului să se mânie pentru a-și pierde pacea sau îi atâță vreo patimă irațională, netrebnicindu-l în propriii săi ochi [48], dacă o acceptă. Omul duhovnicesc preferă întotdeauna pacea lui Dumnezeu, și nu propria lui mânie, și de aceea încearcă să cunoască întotdeauna intențiile vrăjmașului ca să nu fie înșelat și biruit de el (2 Cor. 2, 11).

ARĂTĂRI IMAGINARE ȘI CIUDATE

Diavolul încearcă să influențeze sufletul prin arătări imaginare și ciudate sau alte obiecte care se arată dintr-odată.

Astfel de arătări pot fi, zice Sfântul Nil, o sabie scoasă, gata să taie trupul rugătorului, o lampă care-i arde fața, o formă urâcioasă [92] etc. Acestea au legătură cu văzul. Altele, ca zgomotele, loviturile, strigătele, ocările [97], sunt legate de simțul auzului. **Demonii pot trece și la apariții și mai puternice, încercând să răpească mintea [99] și să o tragă cu sila departe de lucrarea ei.**

DIABOLII EXPLOATEAZĂ PROBLEMELE PE CARE LE AVEM ÎN RELAȚIILE CU CEILALȚI OAMENI ȘI DIFERITELE DIFICULTĂȚI ALE VIEȚII

Dacă folosești pe unul, zice Sfântul Nil, se poate să-l vatămi pe altul. Lucrul acesta îl exploatează vicleanul. Stârnește în tine simțul nedreptății, astfel încât să spui sau să faci ceva care nu trebuie. Dar astfel dăruiești cele bune pe care le-ai zidit [137]. Mai cu seamă noaptea demonii încearcă să producă astfel de neplăceri. Ziua însă folosesc legăturile umane, problemele vieții, calomniile, pericolele și mulțimea condițiilor dificile pentru a influența negativ rugăciunea [139].

ÎNFRUNTAREA VRĂJMAȘULUI

După toate acestea la care ne-am referit se pune întrebarea: *Este oare diavolul atât de puternic? Cum putem să-i stăm în potrivă noi, neputincioșii?*

Întâi de toate, nu trebuie să ne lăsăm terorizați, pentru că nu suntem singuri. Dacă diavolul acționează, nici Dumnezeu nu rămâne nepăsător față de lupta sufletului, care, plin de dorință și de evlavie, vrea să se apropie de El, în ciuda atacurilor drăcești. Dumnezeu îl lasă să-și arate răutatea, iar la sfârșit îl face de râs tocmai prin mijlocirea ei. De aceea, îngăduie răutatea diavolului spre binele luptătorului, arătându-l în cele din urmă pe cel viclean neputincios să vatame sufletul rugătorului. La sfârșit Dumnezeu intervine cu siguranță. Iubirea lui Dumnezeu nu îngăduie să fim încercați mai mult decât ne este de folos. Cuvântul Scripturii în această privință este limpede și categoric: **„Credincios este Dumnezeu, Care nu va îngădui să fiți ispitiți mai mult decât puteți, ci odată cu ispita va duce și scăparea din ea, ca să puteți răbda”** (1 Cor. 10, 13). Această asigurare din partea Duhului Sfânt a trăit-o din belșug Sfântul Nil, care ne dă următoarele îndrumări valoroase:

PREGĂTIREA SUFLETEASCĂ

„Gătitu-m-am și nu m-am tulburat”, zice Psalmistul (Ps. 118, 60). Pregătirea sufletească și așteptarea ispitelor și a atacurilor demonice nimicesc puternica armă a luării prin surprindere din partea lor. Câtă vreme trăim în această lume vom fi în luptă duhovnicească. Este o taină, alături de celelalte taine ale credinței noastre, pricina pentru care Domnul îngăduie amestecul celui viclean în lucrarea atât de sfântă și de personală a rugăciunii. Vom afla cândva și cauza. Ceea ce știm sigur este că vicleanului i se îngăduie să se amestece în sfânta lucrare a rugăciunii în felurile pe care le-am văzut. Asta trebuie să aibă în mintea sa orice luptător duhovnicesc atunci când se străduiește să urce duhovnicește, ca să nu-l prindă atacurile drăcești nepregătit. *Pregătește-te împotriva năvălirii dracilor [91], ca un luptător încercat [92]*, ne spune Sfântul Nil.

CUGET DUHOVNICESC ȘI MORAL ÎNALT

În paralel cu pregătirea sufletului pentru atacurile vrăjmașului, trebuie să cultivăm în noi un cuget care, după Sfântul Nil, constă în:

Răbdare și bărbăție. **Răbdă cu bărbăție biciuirile dracilor [91]. Nu uita că cel ce stăruie în cele neplăcute nu va fi lipsit nici de cele plăcute [93].** Greutatea ispitei va trece cu siguranță și apoi pacea lui Dumnezeu și a prezenței Sfântului Duh se va înstăpâni în suflet.

Nu lăsa, zice, să-ți slăbească sufletul, ci dimpotrivă, stai cu curaj, mărturisind mărturisirea cea bună, și mai ușor vei privi la vrăjmașii tăi [92]. Rugăciunea este un fel de martiriu, în sensul că cere anumite jertfe din partea celui care se roagă. Rugătorul își arată credința în Dumnezeu, căldura dragostei și dăruirea față de El ca și martirii și mărturisitorii de odinioară, care stăteau neclintiți în față chinurilor. Tot așa stă și adevăratul rugător în fața greutăților și ispitelor celui viclean, mărturisind credința sa chiar înaintea diavolului. Iar această mărturie este foc ce arde măruntaiele începătorului răutății.

CONTRAATAAC

Fii cu grijă, întorcându-te la rugăciune; și cheamă pe Dumnezeu (...) și îndrăznește, că nu vor putea sta câinii când tu stăruiești cu înfocare în convorbirea cu Dumnezeu [94], Rugăciunea fierbinte și înflăcărată este o armă nebiruită împotriva vrăjmașului. Câinii care se reped să muște vor fugi ca fripti.

Mai ales în cazurile în care vrăjmașul se folosește în războiul sufletesc de zgomote pentru a influența sufletul, Sfântul Nil ne spune să ne folosim de *rugăciunea scurtă și stăruitoare* [98],

SĂ NU-ȚI RĂMÂNĂ NECUNOSCUȚ VICLEȘUGUL VRĂJMAȘULUI [95]

Luptătorului duhovnicesc nu-i este îngăduit să treacă cu vederea viclenia vrăjmașului. Asupra acestei probleme avem trei surse de informație. Întâi Sfânta Scriptură ne descoperă uneltirile vicleanului. „*Gândurile lui (ale satanei) nu ne sunt necunoscute*” (2 Cor. 2, 11), spune Apostolul Pavel. În al doilea rând, este experiența sfinților. Sfântul Nil ne-a înfățișat o mulțime de situații din care putem vedea limpede în ce fel îi războiește diavolul pe nevoitorii rugăciunii. În al treilea rând, avem experiența personală a rugătorului însuși, care a înfruntat aceste atacuri și știe, într-o anumită măsură, cum atacă vrăjmașul. La toate acestea se adaugă, desigur, și luminarea lui Dumnezeu, Care ne descoperă vicleșugurile celui rău.

ATOTPUTERNICA ARMĂ A SMERENIEI

Sfântul Nil revine adeseori asupra acestei virtuți cerești și preacinstite. Se referă la ea foarte des, atât ca la o virtute, cât și ca la o armă contra diavolului. *Îngrijește-te să agonisești multă cugetare smerită* [96], zice. **Smerita cugetare te va păzi de demonul curviei. Smerita cugetare ne păzește de demonul slavei deșarte și de așa-zisele vedenii.** Smerita cugetare va atrage harul lui Dumnezeu și va transforma sufletul într-un turn întărit față de atacurile haiducești ale vrăjmașului.

BĂRBĂȚIA DUHOVNICEASCĂ

Îngrijește-te să agonisești (...) bărbăție, și „răutatea demonilor nu se va atinge de sufletul tău și biciul nu se va apropia de cortul tău” [96]. Chiar atunci când vrăjmașul folosește amenințări și înfricoșări, cel ce are bărbăția ca o stare duhovnicească constantă nu va cădea, nici nu-și va părăsi gândul, zicând către Dumnezeu: **„Nu mă voi teme de rele, căci Tu cu mine ești!”** [97]

Cel ce se roagă comunică cu Dumnezeu, iar Dumnezeu **„Care este întru noi”** este **„mai mare decât cel ce se află în lume”** (1 In. 4, 4). Dumnezeu este mai puternic decât stăpânitorul acestei lumi. *Dacă stai în rugăciune înaintea lui Dumnezeu Atotțiitorul, Făcătorul și Proniatorul tuturor, de ce l te înfățișezi atât de lipsit de judecată, încât îți uiți de frica Lui cea neîntrecută și tremuri de niște țânțari și gândaci? Sau n-ai auzit pe cel ce zice: „De Domnul Dumnezeuul tău să te temi”, și iarăși: „De El se înfricoșează și tremură toate, de fața puterii Lui.”* [100]

Noi vorbim cu Dumnezeu cel Atotputernic, înaintea Căruia tremură toate. Atunci, se întreabă Sfântul, de ce să lăsăm frica lui Dumnezeu și să tremurăm în fața unor țânțari lipsiți de putere, care nu pot să ne facă nici cel mai mic rău?

EXEMPLE DE BĂRBĂȚIE DUHOVNICEASCĂ ȘI DE ÎNFRUNTARE DE CĂTRE SFINȚII A VRĂJMAȘULUI

Sfântul Nil, pentru a arăta adevărul spuselor sale și pentru a insufla un cuget curajos cititorilor, ne dă câteva pilde de monahi sfinți, care au suferit războaie înfricoșate din partea vrăjmașului și l-au biruit, făcându-l de râs.

Unui Sfânt diavolul i s-a înfățișat în chipul unui leu, cu ghiarele înfipite în rărunchii acestuia, gata fiind să-i sfâșie carnea, în acest fel dorea să-l înfricoșeze și să-și coboare mâinile, întrerupându-și rugăciunea. Dar Sfântul și-a coborât mâinile numai când și-a isprăvit rugăciunea [106],

Sfântului Ioan Colov diavolul i s-a arătat ca un șarpe mare, care i s-a încolăcit în jurul trupului și-i umplea fața de bale [107], încercând să-i risipească mintea de la rugăciune. Pe alt Sfânt, demonii l-au învățat două săptămâni în aer pe o rogojină, dar n-au putut să-i îndepărteze mintea de la Domnul pe care îl iubea.

La avva Theodor au venit două vipere la picioare în timp ce vorbea cu ucenicii săi. El nu s-a speriat deloc, le-a făcut loc și, după ce și-a isprăvit cuvântul, le-a explicat fraților că satana dorea prin acei șerpi să-i întrerupă cuvântul sfânt [108],

Pe un alt Sfânt un șarpe otrăvitor îl mușca de picior în vremea rugăciunii, dar el nu-și întrerupea lucrarea duhovnicească. *Și întru nimic nu s-a vătămat cel ce iubea pe Dumnezeu mai mult decât pe sine însuși* [109]. Rugându-se astfel, Sfinții îl înfruntau pe diavol și lucrările lui înfricoșătoare și fizice. Cu curajul și bărbăția pe care le insuflă credința și dragostea de Dumnezeu ei disprețuiau până și moartea, iar Dumnezeu era cu ei. Astfel au biruit viclenia vrăjmașului.

La fel ca oamenii potrivnici și dușmani, și demonii cei vicleni pot să joace, chiar și fără să vrea, rolul nălbitorului pentru suflet. Ispitele și greutățile pe care le aduc asupra sufletului care vrea să se unească cu Dumnezeu îl aduc mai aproape de El, albindu-l și făcându-l și mai primitiv pentru harul și mila lui Dumnezeu.

SUNT OARE ADEVĂRATE TOATE ACESTEA?

Probabil că apare nedumerirea: cele pe care ni le spune Sfântul Nil în legătură cu războiul demonilor sunt chiar adevărate? Nu sunt oare exagerări și supraevaluări ale anumitor întâmplări sau, pur și simplu, niște neînțelegeri ale altora?

Aceste întrebări și toate cele înrudite își primesc răspunsul, întâi de toate din Sfânta Scriptură, care ne asigură că războiul demonilor și lupta duhovnicească pe care o duce fiecare credincios sunt realități mai presus de orice îndoială. Apostolul Pavel spune legat de această problemă: *„Deci, frații mei, întăriți-vă întru Domnul și întru puterea tăriei Lui. Îmbrăcați-vă întru toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva meșteșugurilor diavolului. Căci nu ne este nouă lupta împotriva trupului și a sângelui; ci împotriva începătorilor și a domniilor și a stăpânitorilor întunerecului veacului acestuia, împotriva duhurilor răutății întru cele cerești. Pentru aceea, luați toate armele lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotriva în ziua cea rea, și toate isprăvindu-le să stați. Stați drept aceea, încingându-vă mijlocul vostru cu adevărul și îmbrăcându-vă cu zaua dreptății; și încălzându-vă picioarele întru gătirea evagheliei păcii; preste toate luând pavăza credinței, cu care veți putea stinge toate săgețile vicleanului cele aprinse. Și coiful mântuirii luați, și sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu. Prin toată*

rugăciunea și cererea rugându-vă în toată vremea întru Duhul, și la însăși aceasta priveghind cu toată răbdarea și rugăciunea pentru toți sfinții.” (Ef. 6, 10-18).

Aceleași lucruri le subliniază și Apostolul Petru: *„Fiți treji, privegheați; pentru că protivnicul vostru diavolul, ca un leu răcnind, umblă căutând pre cine să înghită; căruia stați împotriva întăriți fiind în credință, știind că aceleași patimi se întâmplă frățimei voastre cei din lume.”* (1 Ptr. 5, 8-9).

Adevărul acestor cuvinte ale Sfântului Duh l-au trăit și-l trăiesc de-a lungul veacurilor toți creștinii, și mai cu seamă sfinții, care au încercat cu putere lupta sălbatică a vicleanului împotriva lor și neîncetatele sale atacuri. Ei ne-au vorbit și ne vorbesc în mod detaliat și lămuritor prin înseși luptele lor. Fiind luminați de Dumnezeu, au avut ochii sufletului deschiși, putând să vadă cu ei așa cum noi vedem cu ochii fizici lumea materială. Astfel, ne-au încredințat de înfricoșatul război pe care puterile întunericului îl duc împotriva fiilor lui Dumnezeu.

E însă un lucru vrednic de atenție faptul că Sfinții privesc cu mult realism, limpezime și echilibru al duhului problema războiului duhovnicesc. Astfel, la întrebarea de ce noi nu vedem demonii și nici cele pe care ni le relatează Sfinții în legătură cu războiul duhovnicesc, am putea primi următorul răspuns.

Întâi, dacă cineva se nevoiește să trăiască rugăciunea curată și duhovnicească despre care ne-a vorbit Sfântul Nil, numită și rugăciunea minții sau a inimii, despre care ne vorbesc sfinții monahi și nevoitorii din toate veacurile până astăzi, **„Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă pe mine păcătosul/păcătoasa”**, dacă cineva se nevoiește să trăiască profund și asumându-și toate implicațiile rugăciunii duhovnicești, cu siguranță că va întâlni împotrivirea diavolului într-un mod mai simțit. Am auzit despre astfel de împotriviri puternice și întunecate ale celui rău de la persoane vrednice de crezare, serioase și oneste. Unele dintre acestea nu trăiesc prin pustii, ci în mijlocul societății, au familie și nu pot fi deosebiți de oamenii obișnuiți dacă nu-i cunoști mai bine. Așadar, experiența tuturor sfinților și nevoitorilor rugăciunii se întâlnește în acest punct.

În al doilea rând, pentru noi, cei leneși, moleșiți în toate, dar mai ales în viața de rugăciune, pe care o facem la repezeală și cu mintea plină de griji și de gânduri lumești, pentru cei prinși în lucrurile pământești, pentru noi, cei ce suntem creștini cu numele, se potrivește observația foarte înțeleaptă și duhovnicească a lui avva Pimen, pe care a făcut-o răspunzând întrebării unui monah.

*„L-a întrebat Avraam al lui avva Agathon pe avva Pimen zicând: **Cum de mă luptă demonii? Și i-a răspuns lui avva Pimen: Pe tine te luptă demonii? Nu se luptă cu noi câtă vreme facem voile noastre, căci voile noastre demoni ni se fac și ei sunt cei care ne silesc pe noi ca să le împlinim pe ele. Iar dacă vrei să vezi pe cine au luptat demonii, atunci află că pe Moise Etiopianul și pe cei asemenea lui.”***¹ Sfântul Pimen nu tăgăduiește cele spuse în Sfânta Scriptură sau relatările Sfinților Părinți despre războiul dracilor. Răspunde la întrebarea legată de războiul dracilor și a atacurilor duhurilor viclene. Dracii atacă cu putere vădită, dar se fac și simțiți și văzuți în arătări satanicești. De aceea, Sfântul Pimen întreabă cu uimire: Pe tine, Avraam, te luptă demonii? Greșești! Pe noi nu ne luptă dracii câtă vreme facem voile noastre. Pentru care motiv s-ar ocupa ei de noi dacă ne au deja în gheare? Voile noastre păcătoase ni s-au făcut nouă draci și acest fel de draci ne silesc și ne necăjesc, ca să facem ceea ce ne poruncesc. Corp la corp

¹ *Patericul, Avva Pimen, 67*

dracii s-au luptat doar cu marii nevoitori, cum a fost avva Moise, și cu cei asemenea lui. Privește-le viața, și vei vedea cu cine se luptă dracii!

Sfântul Pimen abordează problema cu mult discernământ și limpezime. Aceasta înseamnă că noi, oamenii obișnuiți, mai avem multă cale de străbătut până să ajungem la o stare duhovnicească acceptabilă. Așadar, să ne facem datoria, să ne străduim să înaintăm în viața de rugăciune, potrivit cu cele arătate de Sfântul Nil. **Iar dacă Domnul va îngădui să fim războiți în mod simțit de diavol, spre folosul nostru duhovnicesc, să știm că ne va da în același timp și puterea de a depăși starea, pentru că singuri nu putem să o scoatem la capăt cu diavolul. Să exploatăm experiența prețioasă a Sfântului, expusă în „capetele” sale. Și să spunem cel mai sigur cuvânt, având conștiința neputinței și a împătimirii noastre: „*Tatăl nostru, Care ești în ceruri, izbăvește-ne de cel viclean!*”**

RUGĂCIUNEA ȘI SFINȚII ÎNGERI

Din fericire, în rugăciunea noastră nu intervin numai demonii cei vicleni și plini de ură față de om, care vor să-i distrugă roada rugăciunii. Intervin și Sfinții îngeri, care lucrează îndemnați de iubire și de dorința de a-l ajuta pe nevoitor să aibă o legătură adevărată și deplină cu Domnul. Sfinții îngeri

NE ÎNDEAMNĂ LA RUGĂCIUNE

Cunoaște că sfinții îngeri ne îndeamnă la rugăciune și stau de față împreună cu noi, bucurându-se și rugându-se pentru noi. Dacă suntem, prin urmare, cu nepăsare și primim gânduri potrivnice, îi amarăm foarte tare, dat fiind că ei se luptă atâta pentru noi, iar noi nu vrem să ne rugăm lui Dumnezeu nici pentru noi înșine, ci disprețuind slujba noastră și părăsind pe Stăpânul și Dumnezeul acestora, petrecem cu necurații draci [81]. Sfinții îngeri, potrivit cu aceste cuvinte ale Sfântului Nil, ne îndeamnă într-un mod specific lor la rugăciune, deoarece ne vor numai binele. De aceea, ne îndeamnă cu bucurie și ne însoțesc la lucrarea rugăciunii, cunoscând bucuriile duhovnicești pe care aceasta le împărtășește. Și ei fac același lucru și, fiind plini de iubire pentru frații lor, oamenii, vor ca și ei să facă la fel. Încă se și roagă pentru noi, oamenii. Cât de mare trebuie să fie întristarea lor atunci când în timp ce ei se nevoiesc cu atâta căldură pentru binele nostru, noi totuși nu vrem să ne rugăm nici pentru noi înșine, disprețuindu-le lucrarea și slujirea sfântă pe care ne-o fac! Dar aceasta nu-i o simplă neglijare a unei lucrări sau îndatoriri oarecare. Nu este doar înșelarea unor așteptări sfinte pe care le au cetele îngerești de la noi, ci e tocmai o autopredare în mâinile demonilor. Când nu ne rugăm, petrecem cu demonii și comunicăm cu ei. Adică este cu neputință să evităm comuniunea cu ființele din jurul nostru.

Ori grăim cu îngerii, cu sfinții și cu Dumnezeu ori, dacă suntem necredincioși în El și în îngerii Lui, avem comuniune și vorbim cu dracii. Chiar și când spunem că nu credem în astfel de lucruri, și atunci comunicăm cu ei sau, mai bine-spus, devenim slugile lor, fără să ne dăm seama de asta. Prin urmare, nu există stare de neutralitate, deoarece vrem, nu vrem, trebuie să avem comunicare și comuniune cu cineva: fie cu Dumnezeu, în iubire și libertate, avându-i ca tovarăși pe îngeri și pe sfinți, fie cu dracii, fără iubire și fără libertate.

PILDE DIN SFÂNTA SCRIPTURĂ

Sfântul Nil nu ne spune cele de mai sus fără să aibă pentru aceasta o serioasă întemeiere biblică. Astfel, în cartea Prorocului Zaharia ni se spun următoarele: „Și a răspuns îngerul Domnului și a zis: Doamne Atotțiitorule, până când nu te vei milostivi spre Ierusalim, și spre cetățile Iudei, pe care le-ai trecut cu vederea? Acesta este anul al șaptezecilea. Și au răspuns Domnul Atotțiitorul îngerului celui ce grăia întru mine cuvinte bune și graiuri de mângâiere” (Zah. 1, 12-13). De asemenea, întreg capitolul 12 din Cartea lui Tovit se referă la minunata intervenție a Arhanghelului Rafail, împreună cu alți îngeri. „Când tu te rugai împreună cu nora ta Sara, eu duceam rugăciunile voastre înaintea Celui Sfânt”, îi spune Arhanghelul lui Tovit (v. 13). „Eu sunt Rafail, unul din cei șapte Sfinți îngeri, care duc rugăciunile Sfinților înaintea slavei Celui Sfânt” (v. 16).

La aceleași realități se referă și Noul Legământ, așa cum ne amintește Sfântul Nil: *Cuvântul spus în Apocalipsă, că îngerul aduce tămâie ca să o adauge la rugăciunile sfinților, socotesc că este harul acesta, care e lucrat prin înger. Căci el sădește cunoștința adevăratei rugăciuni, încât mintea stă de aci înainte în afară de orice clintire și nepăsare* [76].

Textul din Apocalipsă la care ne trimite Sfântul este următorul: „Și din fum au ieșit lăcuste pre pământ, și li s-a dat lor putere precum au putere scorpiile pământului. Și s-a zis lor să nu vatăme iarba pământului, nici toată verdeața, nici tot copacul, fără numai pre oamenii care nu au pecetea lui Dumnezeu pre frunțile lor.” (Apoc. 9, 3-4).

Îngerul la care se referă Sfântul Ioan Theologul în Apocalipsă are o lucrare deosebită de a celorlalți. Misiunea lui este de a aduce tămâie împreună cu rugăciunile Sfinților. Care este înțelesul tainic al tămâiei sale? Sfântul Nil vede aici un har aparte. Îngerul dăruiește cunoașterea rugăciunii adevărate celui ce se roagă, o vâra în sufletul rugătorului. Astfel, ajută mintea să stea neclintită în lucrarea ei, neinfluențată de akedie, de lenea sufletească, de greutatea naturală și de neglijența înrădăcinată în noi. Se vede aici cu limpezime rolul activ și participarea Sfinților îngeri la lucrarea rugăciunii, rol care nu e deloc de mică importanță.

SE ÎMPOTRIVESC LUCRĂRII CELUI VICLEAN ȘI-I RISIPESC LUCRĂRILE RELE

Sfinții îngeri se împotrivesc lucrării demonului celui viclean și risipesc influențele sale rele asupra lucrării rugăciunii nevoitorilor duhovnicești. Sfinții îngeri sunt mai puternici decât demonii și lucrează trimiși de Domnul Atotțiitorul.

Când demonii produc anomalii și tulburări în fiziologia omului, cu scopul de a-l face să vadă vedenii, chipurile dumnezeiești, *îngerul lui Dumnezeu arătându-se, oprește cu cuvântul numai lucrarea potrivnică din noi și mișcă lumina minții la lucrare fără rătăcire* [75]. *Apropiindu-se îngerul, se depărtează grămadă toți cei ce ne tulbură, și mintea se află în multă odihnă, rugându-se curat* [30].

Sfinții îngeri îndepărtează toate elementele negative și tot ceea ce tulbură mintea, atât gândurile și vedeniile, care se strecoară ca niște paraziți în rugăciune, cât și pe demonii care le produc. Iar atunci mintea simte multă tihnă și se roagă corect și bine. Așadar, nu trebuie să uităm că reușita la rugăciune se datorează prețiosului ajutor al Sfinților îngeri, nefiind numai rodul simplei noastre strădanii și vrednicii.

De aceea, Sfântul ne spune: *Îngrijește-te să agonisești multă cugetare smerită și bărbăție, și „răutatea lor nu se va atinge de sufletul tău, și biciul nu se va apropia de cortul tău, că îngerilor Săi le va porunci ca să te păzească pe tine” (Ps. 90, 10-11), iar aceștia vor izgoni de la tine toată lucrarea potrivnică.* [96]

Făgăduința lui Dumnezeu din Psalmi este limpede. Dumnezeu va porunci îngerilor să-l păzească pe rugător de orice influență demonică, atunci când acesta îl va chema cu deplină încredere, cu smerenie și cuget bărbătesc. Principala caracteristică a lucrării Sfinților îngeri este că ei acționează nearătat, spre deosebire de draci, care se străduiesc să acționeze *la arătare*, fie prin zgomote, fie prin diferite șiretlicuri, care să-i ducă la înșelare pe cei ce le acceptă.

PETREC ÎMPREUNĂ CU RUGĂTORUL

Din punct de vedere subiectiv și personal, rugătorul află *multă încredințare* [80], multă siguranță sufletească, ca rod al adevăratei rugăciuni. Din punct de vedere obiectiv, el este înconjurat de îngeri, care *vor veni la tine ca și la Daniil* [80]. Așa cum pe Daniil îngerul l-a păzit în groapa cu lei (Dan. 6, 22), tot așa și la cel ce se roagă vin îngerii rămânând cu el, „*făcându-l dușmanilor înfricoșat și tuturor minunat*”.² Ei mai fac încă un lucru: îl luminează pe rugător pentru a înțelege sensul întâmplărilor prin care trece. Cu lumina pe care o împărtășesc minții îngerii îl ajută să afle rațiunile ce se află în spatele întâmplărilor și a creației. Fiind înaintați în cunoștința dumnezeiască, îngerii împărtășesc această cunoștință și oamenilor ce se roagă. Astfel, diavolul produce stări înșelătoare, pentru că este mincinos și tatăl minciunii (In. 8, 44), și-l conduce pe om la înșelare și *la ieșirea din minți*, în timp ce Sfinții îngeri îi împărtășesc cunoștința dumnezeiască și-l povățuiesc către înțelepciune, echilibru, limpezime și stare dumnezeiască.

Sfântul Nil ne mai arată o situație în care îngerii se înfățișează înaintea rugătorului la vremea rugăciunii: *Altui iubitor de Dumnezeu care-și ocupa mintea cu rugăciunea umblând prin pustie i s-au arătat doi îngeri călătorind împreună* [112]. Mintea nu trebuie să se îndepărteze de la Domnul Îngerilor. Acesta este motivul pentru care acel sfânt nu i-a luat în seamă pe îngeri. De fapt asta voiau și ei, nu veniseră să-i tulbure pacea minții, ci ca să-l ajute să se afunde și mai mult în Dumnezeu.

Dacă intervenția demonilor produce minții tulburare și nestatornicie, cât de plină de pace și de întărire pentru minte trebuie să fie cea a îngerilor în lucrarea lor cerească! Sfânta lucrare a rugăciunii îl face pe om „*împreună-vorbitor cu îngerii lui Dumnezeu*”. Face pământul un adevărat rai, oricât ar fi pentru ochii noștri de uscat, și neumblat, și fără de apă. Ceva știau pustnicii care au alergat acolo, în pustie!

Extras din: **Sfântul Nil Ascetul - Despre Rugăciune** (*Tâlcuiri la Filocalie 4*)

(cu nesimțire îmi adaug blog-ul aici, [Pustnicul Digital](#), poate se folosește cineva)

² Antifonul al treilea, glasul al VI-lea